

PO PREKINITVI IDEOLOŠKIH POGAJANJ V MOSKVI - KAJ BO SLEDILO?**Meja med Vzhodom in Zahodom teče mnogo bolj vzhodno****Ideološki spor služi Kitajcem samo za pretvezo
- V mislih imajo tudi ozemeljske zahteve**

V soboto zvečer je delegacija kitajske komunistične partije končno odpotovala iz Moskve. Končno, pravimo, ker je ves svet že iz dneva v dan čakal, kdaj se bo to zgodilo. Spričo zavitega in stereotipnega jezika, ki se ga poslužujeta obe strani v svojih obtožbah, protiobtožbah, odprtih pismih in odgovorih se je moralo mnogim zdeti, da se pravdajo Kitajci in Rusi za slovito o-slovsko senco, za to namreč, kdo je boljši komunist in kdo ima prav v svoji viziji o bodočnosti komunizma. Toda v zadnjih tednih je prodrlo tudi na Zahodu spoznanje, da se Rusi in Kitajci vendarle ne pripravljajo samo iz otročjega častihlepja, kdo ima prav, temveč da gre za resne stvari.

Gotovo je, da ne gre za samo ideologijo. Res je sicer, da dajeta obe strani svojemu sporu le ideološki značaj, toda že dolgo se odraža ta spor tudi v njihovih političnih in gospodarskih odnosih. Obe partiji — lahko pa bi rekli tudi obe državi, ker je to v komunizmu eno in isto — se nekako pomišljata razkriti prave vzroke svojega spora, morda ravno zato, ker se zavedata, kako važni so in da bi bile besede, s katerimi bi jih odkrito priznali, skoro nepopravljive. Pomenile bi dokončni razkol komunističnega sveta v dva ločena bloka, ki bi si stala sovražno nasproti. In obe partiji se gotovo tudi zavedata, kaj bi to pomenilo za komunistične načrte o osvajanju sveta oziroma o svetovni revoluciji, saj bi nastale razprtije in razpoke v vseh parti-jah sveta. Zato bo kljub razbitim pogajanjem v Moskvi verjetno še preteklo nekaj časa, preden bosta obe strani prišli na dan z vso resnico o svojih medsebojnih odnosih. Toda ta dan bo nujno prišel.

Oglejmo si glavne in v nekem smislu o-gične ter zato nujne razloge njenega spora.

TEKMA ZA IDEOLOŠKO VODSTVO

Skoro začudenje mora vzbujati dejstvo, da je ves svet tako resno jemal moskovsko trobentanje o enotnosti sovjetskega bloka in ni že prej zatrdno računal na to, da bo prišlo prej ali slej v njem spet vsaj do takega razkola, kakor je nastal s prelomom med Titom in Kominformom. Nemo-goče je namreč ohraniti ideološko enotnost tako ogromne mase ljudi tako različnih ras, kultur, zgodovine, mentalitete, značaja, teženj in geografskih širin. To bi bilo nekaj protinaravnega. Niti krščanstvo ni mo-glo ostati združeno v eni sami Cerkvi, am-pak se je razcepilo najprej v vzhodno in

zahodno Cerkev, nato pa še v večje število samostojnih Cerkv, ki nimajo med seboj po večini nikake organizacijske zveze. Tem-bolj je bilo pričakovati, da se bo razcepil ideološki komunistični blok, zlasti še, ker ima opraviti s konkretnimi problemi, pri katerih gredo mnjenja mnogo rajši narazen. Poleg tega postanejo komunistični voditelji mnogo lažji plen častihlepnosti in oblasti-željnosti, saj jim je oblast najvišji cilj, ka-kor pa cerkveni dostojanstveniki, ki so mo-rali videti v skromnosti, ponižnosti in po-korščini čednosti, katere Bog zahteva od njih. Dejansko je bilo le vprašanje časa, kdaj bodo kitajski voditelji prišli na misel, da njim pripada ideološko vodstvo komu-nizma, vsaj v Aziji in pri barvanih ljud-stvih sploh, zlasti še glede na to, da je Kitajska po številu prebivavstva ne le naj-večja komunistična, ampak svetovna drža-va sploh.

KITAJSKA SE ČUTI ZAPOSTAVLJENO

Ni še daleč čas, ko je Mao Tse Tung vsa-kih nekaj mesecev napovedal zavzetje For-moze ali vsaj Čanjkaškovihi otokov pred obalo celinske Kitajske. Postavljal je do-ločne roke, ko bo Formoza zavzeta in bo postala spet del enotne in seveda komu-nistične Kitajske. Toda te prerokbe se niso uresničile in Mao Tse Tung se je s tem nekoliko osramotil, vsaj pred lastnim ljud-stvom. Ko je obljubljal svojim Kitajcem zavzetje Formoze, se je gotovo zanašal na Ruse. Toda ti so ga pustili na cedilu in niso tvegali svetovne vojne za Formozo, kot je niso tvegali za Kubo. Tudi na Koreji so zaustavili Kitajce in jih prisilili, da so sprejeli premirje. Poleg tega so pocukali Kitajce nazaj, ko so se hoteli usmeriti proti južni Aziji, zlasti v Indijo. Tega jim Kitaj-

ci ne morejo oprostiti, ker se jim zdi, da so utrpeli na svojem ugledu. Zdi se jim tudi, da se je Rusija premalo potrudila, da bi jim izsilila članstvo v Združenih naro-dih. Kitajci dajejo zdaj duška tudi tej svo-ji nevolji.

VPRAŠANJE ATOMSKE VOJNE

Kot bi hoteli prikazati Kitajci, naj bi bil glavni vzrok sedanjega ideološkega spora različen odnos Kitajcev in Sovjetov do svetovne revolucije in atomske vojne. Kitajcem se zdi, da bo mogoče vsiliti komu-nizem vsemu svetu samo z vojno; ne ver-jamejo namreč v možnost spontanih revolu-cij.

Delno imajo v tem seveda prav in nji-hova presoja, da svet ne bo postal komu-nističen s spontanimi proletarskimi revolu-cijami, je bolj realistična od sovjetske-ga upanja, da bo le do tega prišlo. Razvoj modernega liberalnega ali laburističnega gospodarstva dokazuje, da v tehnično na-prednem svetu socialne razlike izginjajo o-ziroma se blažijo. Ogromna večina ljudi ži-vi na približno enaki življenjski ravni: ena-ko se hranijo, enako se vozijo (ne glede na razlike v tih avtomobilskih vozil), enako uživajo dopuste in imajo enak delovni ted-nik. Marx s tem ni računat: mislil je, da se bodo razlike življenjskih pogojev med revnimi in bogatimi poglobljale in da bo zato proletariat nekega dne nujno prisiljen, da se dvigne v revoluciji. Rusi se de-laio, da še vedno verujejo v Marxove na-povedi. Kitajci pa ne mislijo čakati, da bi se uresničile z razvojem. Hoteli bi ustvari-ti z orožjem komunistični svet, ker jim je abstraktna vizija komunistične bodo-čnosti ljubša od sreče sedanjih generacij. Zato bi radi sprožili atomsko vojno.

Meja gre skozi možgane in srca

Ne zato, da bi se sami bojevali v taki vojni. Toda upajo, da se bosta Sovjetska zveza in Amerika v primeru vojne medse-bojno uničili in hkrati bodo uničene tudi njune glavne zaveznice. Na Kitajsko pri tem nobena ne bo utegnila metati atomskih bomb, ker bo vsaka bomba, ki jo bo kate-ralna stran še lahko odstrelila, namenjena di-rektni nasprotnici, v upanju, da bo zadela kako važno skladišče atomskega orožja in jo s tem odločilno zadela. A tudi če bi bilo v taki vojni pobitih tristo ali tudi štiristo milijonov Kitajcev, bi to ne igralo vloge,

ker bi jih še vedno ostalo tristo ali štiristo milijonov in bi bila Kitajska tako glavna sila po tretji, atomski svetovni vojni, ter bi gospodarila na svetu, kot bi sama ho-tela, ter »gradila« komunizem, ki bi ji bil všeč.

POTREBA PO ŽIVLJENJSKEM PROSTORU

Še pred nekaj tedni je le malokdo ver-jel, da bi moglo iti v sporu med Kitajsko in Rusijo tudi za ozemlja. Ti ljudje so po-zabili, da so nekateri problemi v svetovni

RADIO TRST A

• NEDELJA, 28. julija, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Zakladi kraljeviča Veselka«, pravljičica (Tončka Curk), igrajo člani RO.; 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkevni zbor iz Jazbin; 12.15 Vera in naš čas; 17.00 Popoldanski pies; 18.00 Kinoklub, filmski svet v besedi in glasbi; 21.00 Folklor z vsega sveta; 21.30 Skladbe za godala.

• PONEDELJEK, 29. julija, ob: 11.45 Naš jukebox; 12.15 Iz slovenske folkloze: »Sonce čez hribe gre« — žetev (Niko Kuret); 18.30 Sodobni italijanski skladatelji; 19.15 Izvenevropska sporna ozemlja. Saša Martelanc: »Goa«; 20.30 Wolfgang Amadeus Mozart: Figarova svatba, komična opera v štirih dejanjih.

• TOREK, 30. julija, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Potovanje po Italiji; 18.30 Slovenska simfonična glasba — Lucijan Marija Škerjanc: Koncert v a-molu za klavir in orkester. Orkester Slovenske filharmonije dirigira Jakov Cipci. Igra pianist Anton Trost; 21.00 Violinist Dino Ivicевич — Valdo Medicus: Sopata v Es-duru za klavir in orkester; 19.15 Z mano po sončnih stezicah (Krasulja Simoniti); 21.00 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah — »Jakob Aljaž« (Rafko Dolhar).

• SREDA, 31. julija, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Za naše žene; 18.30 Simfonične pesnitve; 19.00 Baritonist Manijon Kos. Na sporedu so samospevi Nika Stritofa; 19.15 Scipio Slataper: »Moj Kras«, 4. od. (Janko Jež); 21.00 »Potnik«, radijska zgodba (Emile Gardaz - Saša Martelanc), igrajo člani RO.; 23.00 Nova glasba, pripravil Pavle Merku — H. E. mert: Pet skladb elektronske glasbe.

• ČETRTEK, 1. avgusta, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: »Jakob Aljaž«; 19.15 »Potovanje na Mesece«, Dramatizirana zgodba (Charles Chilton - Mirko Javornik), igrajo člani RO. 21.00 Simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije. Po koncertu: Knjižne novosti — Franc Jeza: Natalia Ginzburg in njena knjiga »Lessico familiare« — »Družinski leksikon«.

• PETEK, 2. avgusta, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Iz del dunajskih klasikov. 19.15 Zlato, tisočletni vladar sveta — Dušan Pertot: »Ekspedicije na lovu za afriškim zlatom« 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Doba odjuge v sovjetski književnosti — Silvio Bernardini: »Jevtušenko in nasprotniki odjuge«.

• SOBOTA, 3. avgusta, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Za naše žene; 18.30 »Pot v neznano« radijska drama (Randolpha Stowa-Hollyer Joy - Ivan Savli), igrajo člani RO.; 18.30 Tržaški skladatelji: »Giulio Viozzi«, pripravil Pavle Merku; 19.15 Na počitnicah: 5. oddaja; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Zbor »France Prešeren«, ki ga vodi Peter Lipar; 21.00 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

28. julija, nedelja: Zmago, Viktor
29. julija, ponedeljek: Maria, Marita
30. julija, torek: Krilan, Julita
31. julija, sreda: Ignac, Ognjeslav
1. avgusta, četrtek: Peter, Dedomir
2. avgusta, petek: Bojan, Alfonz
3. avgusta, sobota: Lidija, Dobrinka

BELIČEVA RAZPRAVA V ITALIJANSKI REVJI

Pesnik Vinko Beličič je objavil v italijanski reviji »Vita e pensiero«, ki izhaja v Milanu, kot glasilo katoliških intelektualcev, razpravo o slovenskem pesniku Antonu Medvedu. Razprava pod naslovom: »Un dimenticato poeta sloveno: Anton Medved«, je objavljena na enem prvih mest, takoj za razpravo o encikliki »Divini illius Magistri«. Na dveh straneh in pol je Beličič zgoščeno orisal razmere na Slovenskem in čas, v katerem je pesnikoval Anton Medved in na kratko orisal njegovo življenje in njegov pomen v slovenski literaturi. Beličič je odlično prevedel v italijanščino tudi pet Medvedovih pesmi. Te so: »Pevčev poklic«, »Le še naprej se me ogibajte« iz ciklusa »Bršljan in bodičje«, »Pepel in spomin«, »Večerni zvoni« in »Epigoni«.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Meja med Vzhodom in Zahodom teče mnogo bolj vzhodno

(Nadaljevanje s 1. strani)

politiki stalni in eden takih problemov je neenakomerna poseljenost zemlje. Mnogi maloštevilni narodi imajo ogromna ozemlja, nekateri veliki narodi pa sorazmerno zelo majhna. Ta problem je stopil takoj po drugi svetovni vojni v ozadje, ker je pač služil Hitlerju kot glavni povod, da je začel vojno. Zato ga danes nihče ne omenja. Toda s tem ne izgine s sveta dejstvo, da bo Kitajcem prej ali slej zmanjkalo prostora. Izseljevati se ne morejo, ker jih nihče noče, vsaj ne v večjem številu, saj bi v kratkem preplavili vsako državo. Tako je logično, da mislijo na osvajanja in predvsem tistih ozemelj, ki jih imajo v bližini in ki so napol prazna. To pa sta zlasti srednja Azija in Sibirija. Vse to so bila še pred enim stoletjem v glavnem ozemlja z mongolsko večino. Toda že carska Rusija se je začela zavedati kitajske nevarnosti in je hitela naseljevati tja svoje evropsko prebivalstvo. Boljševizem je to belo kolorizacijo še močno pospešil, čeprav se je varoval nacionalističnih parol, in Hruščov je dal ruski kolonizaciji »deviške zemlje« v Aziji naravnost mrzlični zagon. Danes verjetno ni več ozemlja v sovjetski Aziji, ki bi ne imelo ruske večine, kljub takoimenovanim avtonomnim republikam. Velikanska iluzija je namreč, da je komunizem dokončno rešil nacionalne probleme. Kitajci vse to gledajo... In nekega dne bodo rekli »Stop!« Azija Azijcem! Belci ste kolonialisti, zato ven!« Zanimivo je, da je bil prav jugoslovanski tisk tisti, ki je pretekle tedne prvi opozoril na te kitajske namere in jugoslovanski komunisti so gotovo tisti, ki najbolj poznajo mentaliteto tako sovjetskih kot kitajskih komunistov.

S pogosto rabo besed »železna zavesa«, »Vzhodna Evropa«, »Zahodna Evropa« itd.

Nov posvet v Moskvi

V Moskvi se je začel včeraj tretji važen sestanek po neuspelih sovjetsko-kitajskih razgovorih in po delno zadovoljivih pogajanjih za ukinitve jedrskih poskusov.

Na novi sestanek je Hruščov sklical zastopnike komunističnih strank, ki so še zveste Moskvi. Sestanka se udeležujejo politični voditelji iz Češke, Poljske, Madžarske, Vzhodne Nemčije, Bolgarije, Mongolije in tudi iz Romunije.

Na sporedu so, po uradnem sporočilu, gospodarski razgovori med državami vzhodne gospodarske skupnosti. V ozadju so pa seveda tudi politična vprašanja, ki so se pojavila po prelomu med Sovjetsko zvezo in Kitajsko.

Gospodarska vprašanja se pa že tako tesno prepletajo tudi s političnimi. Saj se je prav Romunija odtujila Moskvi, ker se baje ni hotela udati pritisku, da bo omejila težko industrijo na ljubo kmetijstvu in kemični obrti. Hruščov bo skušal na novi konferenci ta spor izgladiti, obenem pa strniti vrste svojih zaveznikov v borbi z Mao-tsetungom, ki je povlekel že pol Azije na svojo stran.

smo se navadili na predstavo, da teče meja med Vzhodom in Zahodom po Odri, po vrhovih Češkega lesa, vzdolž — avstrijsko-madžarske meje in skozi Balkan. Toda ta predstava ni prava. V resnici so tudi Poljaki, Rusi, Čehi, Madžari in balkanski narodi prav tako črpali svojo narodno kulturo iz krščanskih virov kot narodi zahodne Evrope in krščanstvo je prav tako poldrugo tisočletje oblikovalo njihovega duha. Čeprav vlada danes uradno v državah vzhodne Evrope marksistični ateizem, pa so ti narodi ostali v bistvu še vedno prepojeni s krščanskim duhom in tradicijami. Njihova moralna zavest, pa naj bo še tako popačena, je v jedru še vedno krščanska. Celotno marksizem je v bistvu zrastel iz krščanske etike, ki uci ljubezen do bližnjega, usmiljenje do revežev, da so vsi ljudje enako vredni in da mora vladati v odnosih med ljudmi pravičnost. Toda na mejah Sovjetske zveze v Aziji se začena svet, ki mu je krščanska etika celo v svoji do nepoznanja popačeni marksistični formi popolnoma tuja. Zato je celo kitajski komunizem nekaj drugega kot sovjetski. V mislih imamo divji gon azijskih komunističnih voditeljev po oblasti, njihov cinizem in njihov makiave'izem. V resnici mislijo resno, ko trdijo, da so pripravljene žrtvovati dvesto ali tristo milijonov ljudi za komunizem, saj jim ne gre za srečo množic, ampak za oblast nad svetom. Kako je mogoče ljubiti bodoče ljudi, katere naj bi osrečil komunizem, če ne ljubijo sedanjih, ki naj bi bili v ta namen žrtvovani atomski vojni?

Ne, meja med Vzhodom in Zahodom teče v resnici mnogo bolj na vzhodu, kot mislimo. Oziroma v resnici teče skozi glave in srca, kot je pravilno izjavil te dni neki naš slovenski tržaški politik.

V BRATSKEM OZRACJU

V nedeljo so se zaključile v Moskvi slovesnosti v počastitev jubileja patriarha Aleksija. Svečanosti so se udeležili patriarhi iz mnogih pravoslavnih držav.

Posebno značilnost in nov poudarek pravoslavnim svečanostim je dal Vatikan, ki je odposlal v Moskvo dva delegata, in sicer msgr. Charriera, škofa v Lozani, in znamenitega dominikanskega patra Dumonta. Lozanski škof je med svečanostmi v Moskvi sprejel tuje dopisnike in jim je izjavil, da je navzočnost katoliških predstavnikov pri jubileju pravoslavne Cerkve velik korak v smeri bratskega ozračja med krščanskimi Cerkvami.

Novi duh zbiranja, ne ločevanja ovčic, ki je zavel pod prejšnjim papežem, se nadaljuje.

UBOGE ŽIVALICE

Na pristavi grofa Kristofa Teuffenbacha v Aiellu v Furlaniji je ularila v soboto strela v gospodarsko poslopje. Nenadoma je bilo vse v ognju, ker so bili skednji polni suhe krme in žita. Poleg gospodarskega poslopja je pa grof imel tudi veliko ptičjo farmo samih dragocenih kanarčkov - pevcev. Pravijo, da jih je bilo okoli 500. V ognju so vse živalice poginile. Škoda je tudi zaradi teh kanarčkov zelo velika.

Kongres o svetih bratih

V polovici prejšnjega meseca se je zbral v Solnogradu prav veličasten »Kongres slovenske zgodovine v počastitev 1100-letnice prihoda sv. Cirila in Metoda med Slovane«. Kongres, ki je po velikem številu predavateljev raznih narodnosti in po veličastni organizaciji presegal vsa podobna zborovanja, je potekal pod pokroviteljstvom avstrijskega državnega predsednika Schürfa, dunajskega kardinala Königa in monakovskega Döpfnerja, pravoslavnega grškega nadškofa Tsiterja in drugih.

Tajnik kongresa je bil vseučiliški docent dr. Franc Zagoda. Zborovavci so bili razdeljeni v 5 delovnih sekcij: 1. Vzhodno področje Srednje Evrope nekdanj in sedaj. 2. Zgodovina vzhodne in zahodne Cerkve in njuno razmerje. 3. Ciril-metodijska vprašanja. 4. Slovensko jezikovje in starožitnosti. 5. Zgodovina slovenske umetnosti, glasbe in gledališča.

Naj navedemo samo nekatera predavanja, ki so jih imeli na kongresu slovenski znanstveniki. V soboto, 13. julija, je nastopil dr. Jože Kastelic z razpravo: Brikensko misijonsko delovanje; dr. Stelc: Upodabljaljoča umetnost v zgodovini južnih Slovanov. Poseben vtis je naredilo na zbrane nastavneke čitane predavanje umrlega prelata Grivca o Cirilu in Metodu, apostolih vesoljnega edinstva. Nastopili so še dr. Dragotin Cvetko, dr. Fran Tomsič: Brižinski spomeniki; dr. Jože Pogačnik je

DOBER RAČUNAR

Ameriški pisatelj Bernard Shaw ni bil samo velik humorist, znal se je izkazati tudi za izvrstnega računarja.

Nekoč je naročil več svojih fotografij. Fotograf mu je zanje poslal ogromen račun 200 funtov šterlingov. Pisatelj je takoj poslal 20 čekov po 10 funtov.

Fotograf ga je vprašal, kaj pomeni ta čudni način izplačila. Shaw mu je smehljaje pojasnil: »Moji avtogrami so cenjeni po 25 funtov eden. Vi boste torej izkupili zanje 500 funtov. Kupci pa bodo čeke z mojim podpisom hranili za spomin. Na ta način boste vi zaslužili več kot dvojno, meni pa ni treba fotografij plačati.«

DIVJE HIJENE

V severno indijski zvezni državi Uttar Pradeš žive prebivalci po vaseh v stalnem strahu že kar 2 tedna. Iz pustinskih krajev so se namreč priklatila cela krdela divjih hijen. Lačne zveri napadajo v mraku živino in tudi ljudi, zlasti otrok in starcev se rade lotevajo. Doslej so hijene raztrgale že 50 oseb.

VEČNI MLADENIC

V vasi Šelekovo pri Odesi živi 112-letni Makarij Darienko. Prejšnji torek ga je spraševala za njegov rojstni dan celo časopisna agencija Tass. Stari, oziroma mladi Darienko je povedal, da se je ohranil do svoje visoke starosti čil in zdrav v glavnem samo z enim receptom, namreč z vztrajnim delom. V mladosti je bil pastir, nato vrtnar, mizar in kovač.

Se danes zadene brez težave vrečo žita na ramena. Mož je glavar družine, ki šteje 93 članov. Ena tretjina vaških prebivalcev nosi njegovo ime.

govoril o istih spomenikih v literarno zgodovinski luči; dr. Kolarič o vplivih staroslovensčine na slovenski književni jezik. O Ciril-metodijskih problemih so govorili tudi italijanski znanstveniki: dr. Rosario iz Brindisija in dr. Graciotti iz Milana.

Ob koncu edinstvenega kongresa je bila odprta tudi razstava starinskih cerkvenih predmetov salzburške nadškofije. V stolnici so pa peli pontifikalno glagolsko mašo, katero je daroval zagrebški nadškof Šeper.

Na tak slovesen način je tujina proslavila visoko versko in kulturno poslanstvo svetih bratov.

—0—

TEŽKO ZA VOHUNE

Za mednarodne vohune je zadnje čase življenje postalo res težko in nevarno. Niti se dobro ne zavejo, pa jih že zdajo njih domnevni prijatelji. V zadnjem mesecu sta se pripetila dva taka slučaja. V Londonu je bil že dalj časa na sumu, da vohuni za Sovjetsko zvezo diplomat John Vassal, ki je bil tajnik lorda na admiralatu. Izdal ga je ruski agent Anatol Dolnycin, ki je vohunil za Anglijo. K sreči sta jo oba še o pravem času pobrisala vsak k svojemu gospodarju; prvi v Moskvo, drugi v London.

Smolo pa je imel polkovnik švedskega generalnega stana Stig Wennerström. Enajst let je pošiljal v Moskvo tajna poročila o oboroževanju zapadnih sil. Pred nekaj tedni so ga izdali kitajski tajni agenti samo, da škodujejo sovjetom, ki so z Wennerströmom izgubili najboljšega obveščevalca na zapadu. Kot se vidi ne zadostuje za osebno varnost še taka vohunska spretost, treba se je bati — prijateljcev.

REVOLUCIJA V SIRIJI

Prejšnji četrtek in petek je izbruhnila v Siriji krvava revolucija. V spopadih po ulicah glavnega mesta Damaska je izgubilo življenje nad 200 ljudi. Revolucionarji so skušali strmoglaviti vlado, katero sestavljajo voditelji stranke Baath. Predsednik Salah Bitar se je ubranil nasprotnikov z letali in tanki.

Za hrptom revolucionarjev, po večini iz vojaških vrst, stoji egiptovski predsednik Nasser. V svojem govoru ob obletnici egiptanske revolucije je Nasser ostro napadel baathovce, kot tisto stranko, ki se upira arabski skupnosti. Baath ali stranka arabskega socialističnega preporeda je prišla na krmilo 8. marca prav z Nasserjevo pomočjo. Podpisala je z njimi v aprilu sporazum o združitvi z Egiptom in Irakom v Zvezo arabskih držav. Pozneje mu je pa obrnila hrbet, češ da hoče prevzeti popolno vlado v vseh treh državah.

Do združitve vseh arabskih držav ne bo še zlepa prišlo, ker so v Damasku začeli na debelo zapirati nasserjevce, v Kairu pa baathovce.

KARDINALSKI ZBOR

V ponedeljek je umrl v Rimu 80-letni kardinal Valerio Valeri, prvi pod pontifikatom Pavla VI. Pokojni cerkveni knez je bil prefekt kongregacije za redovnike. Slovesen pogreb ob papeževi navzočnosti se vrši danes v baziliki sv. Petra.

Po smrti kardinala Valeria šteje kardinalski zbor 80 članov, med temi je 27 Italijanov. Večini sedanjih kardinalov, to je 44, je podelil visoko čast zadnji papež Janez XXIII. Začeli so se že širiti glasovi, da bo papež v kratkem času sklical konzistorij in da bo imenoval nove kardinale. V Vatikanu še zanikajo take vesti.

Atomske bombe - niso lahka zadeva

V Moskvi se prav te dni pogajajo zapadne velesile in Sovjetska zveza o prekinitvi jedrskih poskusov. Vse države so prišle do prepričanja, da je spravilo oboroževanje z atomskim orožjem vse človeštvo na rob propada, gospodarskega in življenjskega.

Doslej so imele jedrske orožje v večjem obsegu le Amerika, Rusija, Anglija in deloma Francija. Tem državam se zdaj pridružuje še 10 drugih, med temi so tudi Italija in Kitajska. V prejšnjih letih je držala posest atomskega orožja samo v nekaterih državah ravnotežje moči. Nenadzorovano kopičenje jedrskega orožja v arzenalih mnogih držav bo pa stopnjevala nevarnost, da se bo to orožje nekega nesrečnega dne uporabilo. Vsaka nova atomska sila pomeni torej ogražanje vsega človeštva.

Edina tolažilna misel ob tekmovanju za oborožitev z atomskim orožjem je ta, da so stroški za takšne bombe astronomsko visoki in da je tudi njih izdelovanje tehnično silno zahtevno.

Poglejmo samo francosko jedrno industrijo. Že od leta 1939 se je francoskim atomskim fizikom posrečilo, prvim za Nemci, razcepiti uranske atome. Kljub prvim poskusom so ostali na začetnih stopnjah, ker jim manjkajo denarna sredstva in pa

tudi zadosten štab znanstvenikov. Od omenjenega leta dalje so porabili že nekaj 100 milijard lir za izdelovanje atomskega orožja, ki bi presevalo po jakosti ameriško ali sovjetsko. Prišli so do atomske bombe, ki je le trikrat močnejša od one, katero so vrgli leta 1945 na Hirošimo. Poleg tega so francoske atomske bombe tako težke, da jih je komaj mogoče prenašati z letali.

Francija skuša držati korak v tekmi z ostalimi tremi velikimi atomskimi silami. Začela je graditi velike atomske naprave v Pierrelatu v dolini reke Rhone. Končane bodo še leta 1965 in bodo požrle vsoto 425 milijard lir. Kljub ogromnim vsotam pa dela le počasi napredujejo. Krivdo nosi pomanjkanje tehničnih izvedencev. Teoretično je lahko razumeti, kako se ustvari na primer vodikova bomba. Praktično in denarno pa ni tako lahka zadeva.

Seveda, ta razmotrivanja so le slaba tolažba, da ne bo prišlo do atomske bombe. Edino sporazum v Moskvi bo vprašanje bodočega miru konkretno rešil, kajti potem bodo tudi manjše države prenehale razmetavati milijarde za orožje, katerega ne bo več potreba; ne zaradi mirovnega idealizma, marveč iz praktičnih nagibov — vsestranske ohranitve človeškega rodu.

9 Tržaškega

MATURE NA KLASIČNEM IN ZNANSTVENEM LICEJU

Konec prejšnjega tedna so objavili izide zrelostnih izpitov tudi na klasičnem in znanstvenem liceju. Tudi letos so na teh zavodih polagali izpite tako tržaški kot goriški kandidati.

Na klasičnem liceju se je k maturi prijavilo skupno 15 kandidatov. Uspešno so položili zrelostni izpit tile kandidati: Kazimir Cibic, Danijel Čotar, Marko Kravos, Ivan Mozetič, Stanislava Bandi, Marija Debeljuh, Neva Godina, Marijan Lavrenčič in Duša Tomažič. Zadnji dve abiturientki sta iz Goriške. Štirje kandidati imajo popravne izpite, dva pa sta bila odklonjena.

Na znanstvenem liceju je polagalo zrelostne izpite 19 kandidatov. Izdelali so: Jože Dekleva, Franko Drašič, Boris Jogan, Marino Kokoravec, Bogdan Petelin, Milan Senčar, Boris Volk, Jurij Vodopivec in Maja Pertot. Deset kandidatov bo popravljalo jeseni. Padel pa ni nihče.

Vsem maturantom k uspehu iskreno čestitamo.

DELOVANJE MESTNE OBČINE IN POKRAJINE PARALIZIRANO

S tem da je večina tržaškega mestnega sveta zavrnila proračun, ki ga je predložil upravni odbor, je nastala v mestni upravi resna kriza. Zavrnitev proračuna pomeni namreč, da je odbor dobil nezaupnico in bi moral že sedaj napraviti ustrezne zaključke.

Enaka usoda je konec zadnjega tedna doletela tudi pokrajinski odbor, katerega proračun prav tako ni prejel predpisane večine glasov pokrajinskega sveta in zato ni bil odobren.

Kaj bo sedaj nastalo v mestnem in pokrajinskem svetu. Občinski odbor je že izjavil, da predaja rešitev krize strankam, ki so ga sestavile in ga podpirale v mestnem svetu. To pomeni, da se bo skušala najti politična rešitev, kar se bo verjetno zgodilo še pred začetkom jeseni. Med tem časom bo odbor reševal le tekoče upravne probleme. Do enakega zaključka bo najbrž prišlo tudi v okviru pokrajinskega odbora.

Vse kaže, da bo tudi rešitev tega perečega tržaškega vprašanja odvisna od razvoja splošne italijanske politike. Do jeseni se bo namreč zvedelo, ali bo prišlo do sredinsko-levičarske vlade ali ne. Vsakdo pa mora priznati, da bo sedanji zastoj v obeh upravnih organih našega mesta škodoval splošnim koristim prebivavstva, česar bi se

morale zavedati stranke, ki so pri tej zadevi najbolj prizadete.

Repentabor:

»PRAZNIK TERANA IN PRŠUTA«

V soboto so s kratko slovesnostjo otvorili v Velikem Repnu prvi »Praznik terana in pršuta«, ki ga je s sodelovanjem občinske uprave priredila Pokrajinska ustanova za turizem. Slovesnosti so se udeležili domači župan Bizjak, predstavniki Ustanove za tujski promet ter zastopniki prefekture, med njimi podprefekt dr. Pasino.

Udeležence je prvi pozdravil predsednik turistične ustanove dr. Volli, ki je poudaril, da nameravajo s to prireditvijo doseči, da tudi širša javnost spozna neposredno tržaško kraško okolico ter njene specialitete, kot sta na primer odlično črno »teran« ter pršut. Goste je nato pozdravil župan Bizjak, ki je tudi poudaril važnost praznika za čedalje uspešnejši razvoj tujškega prometa repentaborske občine.

Če sodimo po številu ljudi, ki je v nedeljo obiskalo prijazno kraško vasico na našem Krasu, moramo ugotoviti, da je praznik dobro uspel. Gostje so pohvalili tako vino kot pršut, čeprav se je marsikdo nekoliko popraskal za ušesi, ko je bilo treba plačati. 100 gr pršuta s kruhom je namreč stalo 500 lir, kozarec terana pa 70 lir.

20-LETNICA PADCA FAŠIZMA

Nabrežinski župan je ob 20-letnici padca fašizma naslovil na prebivavstvo tale proglas:

»Danes je dvajseta obletnica padca fašizma. Dalj kot dvajset let je ta diktatorski režim divjal nad vsem italijanskim ljudstvom. Posebno kruto se je izkazal v ravnanju s slovensko narodno manjšino. Povzročil ji je nepreračunljivo moralno in gmotno škodo.

Na tem ozemlju je fašizem uprizoril številne procese proti slovenskim in italijanskim antifašistom. Izrekel je številne smrtnne obsodbe, na stotine let ječe in konfinacije. Potegnil je končno Italijo na stran nacistov v zadnji svetovni vojni in povzročil novo žalost in trpljenje za tukaj živeči narodnosti.

V naši občini je žalostna bilanca zatiralne politike terjala okrog sto mrtvih, nad petsto deportirancev in štiri požgane vasi (Mavhinje, Cerovlje, Medja vas in Vižovlje).

Zmaga nad fašističnim zatiranjem je obnovila demokratične svoboščine, dala je ljudstvu republiško ustavo, ki je vredna najplemenitejšega izročila in je vrnila Italiji njen ugled v svetu.

Ponosni zaradi prispevka, ki smo ga dali za borbo proti fašizmu, se spominjamo vseh padlih in se obvezujemo, da bomo varovali dosežene pridobitve in čedalje bolj utrjevali prijateljstvo in medsebojno spoštovanje med tu živečima narodnostima.

V TRŽASKEM PRISTANIŠČU

V soboto so tržaški pristaniški delavci stopili v stavko. S tem korakom so hoteli doseči dvoje: izboljšanje delovnih pogojev

ter zastopstvo v vseh tistih organih, ki odločajo oziroma bodo odločali o usodi pristanišča in o razvoju njegovega prometa.

SNEMANJE FILMOV V TRSTU

V velesejskih paviljonih na Montebellu so po premoru, ki ga je povzročil velesejem, spet začeli snemati filme. V ponedeljek so začeli snemati film »Whisky z zofo«. V njem igra Maria Schell, ki je prispela v Trst iz Pariza. Tam je pred kratkim dokončala svoj nastop v nekem novem filmu. Film »Whisky z zofo« bo komedija, kot že naslov pove. Snema ga nemška filmska družba Star Allianz. Do 25. avgusta bodo snemali film v Trstu in v Miljah, nakar bodo nadaljevali snemanje do konca septembra v Münchenu. Partner Marie Schell v tem filmu bo znani mladi nemški igralec Marl Michael Vögler, član münchenskega Komornega gledališča.

Mali oglasi

Slovenski fant, ki živi v Torontu (Ontario — Kanada), želi spoznati pošteno slovensko dekle do 21. leta zaradi poroke. Dopise po možnosti s sliko, poslati na upravo Novega lista pod šifro: »Toronto«.

Iščemo dve stenski sliki Janeza Evangelista Kreka, ali vsaj kakšno dobro njegovo fotografijo, za plačilo. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Krek«.

Beneška Slovenija

ČEDAD

Letošnje poletje nastopa okrog Čedada in v naših gorskih krajih z različnim obrazom. Danes je toplo in taka pripeka, da zemlja poka, jutri pa bodo nalivi s točo, gromom in strelami. Posebno strele prav rade švigajo in udarjajo v samotne hiše in hleve.

Prejšnji teden je v čedadski okolici (Gusperto) udarila strela v hišo posestnika Quendola. Najprej so švignili plameni s senika nad hlevom. V trenutku je bilo vse poslopje v ognju. Domačini so komaj rešili živino iz hleva. Prihiteli so gasilci, ki so po nekaj urah napornega gašenja komaj rešili stanovanje. Velika množina krme in hlev sta pa šla pozen. Škoda je precejšnja. Strele so marsikje poškodovale tudi električno in telefonsko omrežje.

SPETER SLOVENOV

Zadnje čase so se začeli brigati za naše gorske vasi tudi videmski oblastniki. Pred 14. dnevi je obiskal našo občino sam videmski prefekt. Razgovarjal se je z našim županom in občinskimi možmi o gospodarskem stanju naših vasi, zlasti tistih oddelkov in v gorskih krajih. Prefekt je obljubil dosti pomoči. Prav otipljiva pa je za sedaj samo podpora, ki je nakazana za javna dela v vasi Prapotnica. Vlada je zanj že nakazala 5 milijonov lir.

Morda se bodo uresničile tudi druge obljube; saj pravijo, da svet živi na upanju, če prehitro ne odihne, kakor modrujejo pravilneje drugi.

PRAPOTNO

Če ni ene nadloge, pride pa druga; tako pravijo naši stari. Pregovor drži, čeprav je prišla k nam nadloga v podobi divjih prašičev. Že pred enim mesecem so se

Dr. VRTOVEC JOŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/1.

Vogal Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

SODNIKOV MANJKA

Na goriški sodniji se večkrat opaža, da se poslovanje nekam zatika. Pravni postopki se razvijajo počasi, tu pa tam tudi na škodo prizadetih oseb. Dogaja se tudi, da se osebje prepogosto menjuje in se pravde predajajo iz roke v roko, kar pač ovira uspešno reševanje postopkov.

Najbolj se pa pozna pomanjkanje osebja bodisi na sodniji, kakor tudi pri državnem pravnikištvu in v pisarnah. Sedaj so nameščeni samo trije sodniki, pri državnem pravnikištvu je samo eden.

Ze pred tremi leti je tedanji pravdni minister Gonella obljubil, da se bo zaradi vedno večjega delokroga goriške sodnije povečalo število sodnikov od 6 na 7; pri državnem pravnikištvu od 2 na 3. Kot vidimo, se pa to število ni nikoli doseglo. Letos je pa še posebno nizko.

Spričo teh dejstev je nastopila odvetniška zbornica z zahtevo, naj se poveča število osebja. Pozvala je tudi parlamentarce, naj se malo zganejo. Skupina poslancev je po tej pobudi že vložila vprašanje na pravnega ministra.

Vprašanje bi morali podpreti tudi drugi poslanci, ker se zdi, da skušajo od vseh strani potiskati Gorico na vedno nižjo raven.

- Kanalska dolina

pojavi tam okoli Stupice, zdaj so se približali kar v krdelih tudi k nam v Idrijsko dolino. Nebodijih treba so tako predrzni, da si upajo kar o belem dnevu celo do vasi. Spravijo se na krompirjeve njive in jih tako preorjejo s čekani, da res ne bo kaj spravljati. Zverj se ne boje niti ljudi, ki jih pridejo preganjat.

Ze pred tedni so prizadete občine zahtevale v Vidmu, naj se kaj ukrene proti nadlogi merjascev. Lahko bi dovolili velik pogon proti njim, toda doslej smemo samo gledati, kako nam rijejo po njivah.

TRBIZ

Prejšnji teden so se zbrali v Vidmu na posvet zastopniki trbiške, čedadске, čentske in drugih občin iz naših in furlanskih krajev. Sestali so se z zastopniki turizma iz Slovenije, katere je vodil dr. Dougan, predsednik Turistične zveze Slovenije. Menili so se o poglobitvi turističnih odnosov med Slovenijo in videmsko pokrajino. Poglobna konferenca v manjšem obsegu je bila že v oktobru leta 1961 na Bledu.

Sedaj sta imeli Komisiji na dnevnem redu dosti važnih vprašanj. Predvsem so se menili o izboljšanju cestnega omrežja na obeh straneh; o razširjanju obmejnega pasu, o olajšavah glede zavarovalnin v slučaju nezgod.

Poleg teh tehničnih vprašanj so razpravljali tudi o kulturnih izmenjavah. Govorili so o nastopih folklornih, športnih in kulturnih skupin, katere naj bi po nekem sistematičnem redu in izmenjavi nastopale v krajih na obeh straneh meje.

Sklepe zasedanja bodo sporočili na pristojna mesta, katera jih bodo brez dvoma uvaževala, ker je pač turizem vir dohodkov za obe strani.

SPLOŠNA STAVKA

Za jutri, v petek, so sindikalne organizacije proglasile splošno stavko v podporo delavcem podgorskih predilnic. Stavka bo trajala od 10. ure do 12.

Pogajanja med zastopniki delavstva in lastnikom tovarniškega koncerna Tognellom so obstala na mrtvi točki. Podjetje vztraja na ponujenem povišku, to je približno 25 lir več na dan. Slišijo se celo glasovi, da je tovarniško ravnateljstvo sklenilo pustiti ves obrat v nedelavnem stanju do pozne jeseni. Za celotno gospodarsko stanje goriške pokrajine in za delavstvo še posebej bi takšen sklep pomenil hud udarec.

Sindikalni predstavniki so sklenili, da bodo podvzeli skrajne korake pri ministru za delo.

PODGORA

Stavka predilniških in tkalskih delavcev dobiva sedaj že nove oblike. Po enem mesecu in po posredovanju vseh mogočih oblasti in sindikatov se pogajanja z lastnikom Tognello še niso premaknila z mrtve točke. V delavskih družinah narašča nezadovoljstvo, ker že občutijo pomanjkanje najpotrebnejšega.

Siri se že prišepetavanje, da skušajo določeni sindikat speljati vso zadevo na politično stran. Neke skupine delavcev so že izrazile zahtevo, da se vrnejo na delo pod pogoji, katere jim stavijo lastniki podjetja.

Ustanovila se je že posebna Avtonomna sindikalna skupina, ki je izdala v petek nosenben proglas. V njem pravi, da se velika večina delavcev želi vrniti na delo in da odklanjajo strahovanja od katerekoli strani. Nadalje poziva ravnateljstvo, naj se vrne v tovarno. Zaključuje pa, naj se pogajanja nadaljujejo, da se najde obojestransko koristna odločitev.

Poziv je marsikoga presenetil. Nekateri ga ocenjujejo kot naročenega od prizadete strani in da lomi strnjene delavske vrste. Do zaključka spornih zadev bo moralo na vsak način kmalu priti.

OSLAVJE

Hvala Bogu, bi morali pravzaprav vzdihniti, ker so vendar začeli popravljati cesto z Oslavja do Steverjana. Asfalt namreč preneha brž za prvim oslavskim klancem, potem pa se vije 3 kilometre daleč do Steverjana taka prašna cesta, da so se je tudi vsi avtomobilisti izogibali.

Z zadovoljstvom pa moramo zdaj ugotoviti, da so jo začeli prav naglo posipati s protiprašno plastjo. Dela je prevzelo podjetje Tacchino in kakor vse kaže, bodo prav kmalu končana.

Potreba po sodobni ureditvi naših cest se je pokazala tudi prejšnji petek. Na trgu pod stopniščem v kostnico so namreč odkrili spominski steber v prvi vojni padlim prostovoljcem. Mnogi izmed številnih udeležencev iz notranjosti države bi se bili radi potegnili do razglednega Steverjana, a jih je ovirala slaba cesta.

STANDREZ

V nedeljo proti večeru smo imeli priložnost poslušati izvirne popevke, v moderem slogu, v slovenščini. Zvrstile so se solistke in solisti, če smemo reči »Birsovega ansambla«, ki so že nastopali z uspehom v tržaškem avditoriju. Prireditve se je vršila pod okriljem domačega prosvetnega društva, ki pa samo ni nastopilo z nobeno kulturno točko.

Ze pri prvih pesmih se je žal pokazalo, da solistični nastopi na zasilnem odru z zavesami in sredi širokega odprtega travnika ne morejo doseči pravega uspeha. V začetku prireditve je tudi orkester preglašil pevce. Kljub tem tehničnim pomanjkljivostim sta pa prišla precej do veljave Sancin in Bercetova, bodisi po podajanju, kakor tudi po kvaliteti glasu; proti koncu tudi Oficija. Občinstvu, spočetka ne preveč številnemu, so pa seveda bolj ugašale popevke, ki so res zgolj popevke.

Prav radi bi slišali nastopajoče soliste in solistke kdaj pozneje v zaprti dvorani. Moda tudi s kako popevko, ki bi ne bila vsebinsko popolnoma kozmično prazna.

Te pripombe smo slišali in zapisali z željo, da se tudi slovenska lahka glasba, ki jo je prav ta ansambel načel, dvigne na pravo raven.

STEVERJAN

Veliko prizadevanje in dobra organizacija za pripravo kmečkega tabora na prijaznem Bukovju pod Steverjanom sta imela popoln uspeh. Pokazalo se je, kaj zmore požrtvovalno delo vse mladine. Lepo in ustrezno so bili urejeni vsi razstavni prostori okrog valeriškega križišča.

Poskočna godba je že v soboto veselo udarjala. Uradno slavlje se je pa pričelo v nedeljo ob 11. uri, ko je župan prerezal sinji trak čez cesto in so odprli razstavo števerjanskih vin, kmečkih strojev in risb. Na krasno urejenem razstavišču je 10 posestnikov postavilo v presojo 17 vzorcev vin, in sicer rizlinga, malvazije, tokaja, pinota in rebule; izmed črnih pa merlota. Komisija bo do četrta temeljito preizkusila vse vzorce in bo v nedeljo razdelila nagrade.

Pozornost so vzbujali tudi kmečki stroji na prostoru pod Trpinovo trgovino. Domačin umetnik Košič je pa že naš stari znavec. Ta del prireditve je bil skrbno pripravljen in je pokazal dokajšnjo zmogljivost naših števerjancev. Dokazali so kaj zmorejo »za Steverjan«, sami brez tuje pomoči in brez postranskih namer.

—0—

RAZPIS ZA PRIJAVE V SLOVENSKI DIJAŠKI DOM V GORICI

Starši, ki nameravajo vpisati svoje otroke v šolskem letu 1963-64 v Slovenski dijaški dom kot redne ali zunanje gojence, morajo vložiti prošnjo za sprejem ua posebnih tiskovinah, ki jih dobijo pri upravi zavoda.

Prošnje za sprejem v Slovenski dijaški dom se sprejemajo neprekinjeno do izpopolnitve vseh razpoložljivih mest.

Vsa ostala pojasnila in navodila prejmejo prošilci pri upravi Slovenskega dijaškega doma v ul. Montesanto 84, vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Uprava dijaškega doma v Gorici

Zaveštna zmešnjava in ne samo zmešani pojmi

Na naš v mirnem in stvarnem tonu napisani članek »Zelja po krščanskem prerojenju« (glej Novi list z dne 11. julija t. l.) se je oglasil Katoliški glas z nepričakovano strastnim in žaljivo napisanim napadom pod surovim naslovom »Zaveštna zmešnjava ali samo zmešani pojmi?«. Podpisan je z začetnicami dr. K. M., ki odgovarjajo imenu nekega znanega goriškega izobraženca. Za slovenskega katoliškega izobraženca in demokrata pa se poslužuje vsekakor malo čudnega polemičnega jezika, saj kar razmetava z izrazi kot »filolevičarski«, »nejasnost in zmeta«, »zaveštno ustvarjanje zmede in dvomov«, »človek ne ve, ali bi se smejal ali zgrozil ob takih ugotovitvah«, »levičarji in marksisti«, »komunisti in njihovi sopotniki iz katoliških vrst«, »nevednost«, namerno zamlčavanje in prikrievanje«, »blatijo katoliško dejavnost na splošno«, »si nalaga strašno odgovornost pred Bogom in Cerkvijo«, »goreče prosimo Boga, naj jih razsvetli in odvrne s spolzke poti, ki vodi v žalostno pogubo...«

In zakaj tak strastni izbruh? Ker je avtor članka v Novem listu izrazil misel, da čutilo množice slovenskih katoličanov željo po prerojenju krščanske dejavnosti v okrilju slovenskega naroda. Avtor napada v K. g. se spotakne najprej ob njegovih besedah, da nudi proslava svetih bratov Cirila in Metoda na Padričah »najlepšo priložnost, da spregovorimo... o problemu krščanskega prerojenja med Slovenci, ali bolje rečeno o problemu prerojenega krščanstva v okrilju slovenskega naroda«. K. g. trdi, da je »razmotrivanje o tem problemu vse zgrajeno na nezapisani predpostavki: krščanstvo je odpovedalo«. Če te predpostavke ni našel v našem članku, zakaj nam jo podtika? Brez vsakega miselnega napora bi bil lahko tudi avtor napada v K. g. razumel, da je imel pisec našega članka v mislih samo tisto, kar bi lahko označili »krščansko (ali če hočemo: katoliško) dejavnost med Slovenci, v kolikor se je razodevala in se razodeva izven čisto cerkvenega področja, torej na vseh toriščih javnega življenja, od kulture in politike do gospodarstva in socialnega življenja. In prav to smo hoteli reči: odpovedal je človeški element katoličanstva v okrilju slovenskega! V našem članku smo hoteli poudariti ravno misel, da bi se moral preroditi v duhu resničnega krščanstva in nauk katoliške Cerkve, da bi lahko krščanstvo zavzelo v našem slovenskem javnem življenju spet tisto vlogo, ki jo je imelo celo tisočletje, katero pa je v zadnjih desetletjih izgubilo, največ po krivdi tistih, ki so se mu vrivali na čelo in si prisvajali v njem oblast, ki gre samo cerkveni hierarhiji, to je oblasti, da odločajo, kaj je krščansko in kaj ni, kdo je dober katoličan in kdo ni, katera javna dejavnost je katoliška in katera ni. K. g. v svojem napadu sicer pravilno naglašča, da je samo papež kot Kristusov namestnik na zemlji edini pristojen, da sodi o takih stvareh. Hkrati pa sam v isti sapi krši to ugotovitev, ko se postavlja za sodnika drugim slovenskim katoličanom, katerih ni papež nikoli obsodil, ter jih obklada z žaljivimi nazivi »sopotnikov (komunistov) iz katoliških vrst«.

S kakšno pravico?

Nelogičnost K. g. je očitna, ko piše: »Poudarjajo (enciklike), da je poglaviti pripomoček in podlaga za vse druge pomočke resnična obnova zasebnega in javnega življenja med katoličani po evangelijskih načelih«. Prav to pa smo tudi mi poudarili v našem članku: da bi se moralo javno krščansko življenje med Slovenci obnoviti, le da smo mi uporabili izraz »prenoviti«, v tistem smislu, kakor se prerodi človek, ki se poboljša, ne pa v smislu »nezapisane (!) predpostavke, ki nam jo podtika Katoliški glas: krščanstvo je odpovedalo«.

Spričo tega je jasno, da se razburja članek v K. g. le zaradi tega, ker smo izrazili nekaj kritičnih misli o udejstvovanju katoličanov v javnem življenju, zlasti slovenskih katoličanov. Silno zgrešeno bi bilo istiti politiko nemških, avstrijskih ali slovenskih katoliških strank pred vojno s stališčem katoliške Cerkve, in mi jim imamo očitati danes prav to, da so bile njihove akcije v javnem življenju premalo v pravem duhu Cerkve in papeških enciklik ter da so se preveč navdihovale od drugih interesov. Konkretno rečeno, stali so preveč na desno, preveč so flirtali z različnimi diktaturami, v nekaterih primerih, kot n. pr. v

Nemčiji, Spaniji, Avstriji so jim bolj ali manj zaveštno pripomogle ravno katoliške stranke na oblast (Papež je veljal za političnega predstavnika nemških katoličanov, Dolfuss tudi in večna španskih katoliških politikov se je odločno postavila na Francovo stran).

V Jugoslaviji je slovenska katoliška politična skupina precej časa aktivno sodelovala s skrajno desničarsko diktaturo kralja Aleksandra in potem z desničarsko diktaturo Stojadinoviča. V svojem odporu proti takemu stališču uradnih katoliških političnih krogov so zašli mnogi katoličani nedvomno predaleč na levo, toda na drugi strani so zašli še vse številnejši katoličani preveč na desno. Naloga današnjega katoliškega izobraženca (in seveda tudi slovenskega) pa je, da iz časovne razdalje in zato bolj mirno in nepristransko presoja takratne pozicije, ugotavlja napake ter njihove vzroke in skuša izvajati iz preteklih izkušaj smernice za sedanost ter bodočnost. Zaslupljenost pa je vztrajati pri preteklih napakah, jih krčevito in strastno zagovarjati in tavati tako z zavezanimi očmi v bodočnost. Popolnoma nedemokratično pa je — in nevedno pravega katoličana in demokrata — če hoče kdo celo drugim prepričati svobodno kritično presojanje preteklosti. Ne gre nam v glavo, da se najde danes, v letu 1963 in v okviru demokratične države ter svobodnega sveta še vedno nekdo, ki nam to zameri in nas zaradi tega obklada z neprijaznimi pridevniki. S kakšno pravico? Mislimo, da le s pravico, ki si jo prisvaja zaradi svoje totalitarne miselnosti, ki si jo je ohranil iz predvojne časa in ki nima nič opraviti s krščanstvom in s papeškimi enciklikami, čeprav jih tako rad citira. V tem vidimo mi zaveštno zmešnjavo ali pa nezavedno zmešane pojme, ker je pač nemogoče današnjemu katoliškemu demokratično usmerjenemu človeku podtikati tako miselnost.

Zgubili so stik s stvarnostjo

Pa pojdemo po vrsti in skušajmo odgovoriti na očitke dr. K. M. Predvsem skuša izpodbijati našo trditev, da je prišlo do »jasnih in mogočnih premikov naprej s tradicionalnih pozicij in harikada« in da je papež Janez XXIII. dal s svojimi enciklikami in pismi ter z vsjo svojo politiko izraza temu hotenju po napredku, po globoki miselni prenovitvi (!) v Cerkvi in v krščanskem svetu... Samo človek, ki sploh ne živi s časom, more zanikati to hotenje po prenovitvi v Cerkvi in njeno težnjo, da gre v korak z napredkom ter da ga celo vodi. Iz kakšnega drugega razloga pa je bil vendar sklican drugi Vatikanski vesoljni cerkveni zbor? In iz kakšnega drugega razloga je katoliški svet tako z veseljem pozdravil odločitev papeža Pavla VI., da se bo cerkveni zbor nadaljeval? In ali ni mar Cerkev v zadnjih letih dala veliko bolj poudarka svoji univerzalnosti kakor kdajkoli prej s tem, da poverja tudi duhovnikom drugih ras najvišje službe ter da zaupa cele cerkvene pokrajine v Afriki in Aziji domačinskim duhovnikom ter prihaja, kolikor je le mogoče, naspričo težnji prebujajočih se narodov, da bi lahko v svojem jeziku častili Boga? In ali avtorju napada v K. g. ni znano prizadevanje Cerkve za pospeševanje znanosti, katere se ne boji več, ampak jo pozdravlja, kot je pozdravil papež Janez tudi vesoljske polete in ima papež Pavel VI. njihove simbole celo na svoji tiari? Vse to le dokazuje, da je v Cerkvi stalen in vedno močnejši zagon po prenovitvi, po napredku. Seveda gre tu za prenovitev človeškega elementa v njej, toda drugega nismo nikdar trdili in za drugo nam tudi v našem članku ni šlo. V njem smo izrazili le željo, da bi tudi slovensko katoličanstvo v svojih manifestacijah na področjih javnega življenja pokazalo enak zagon in enako sposobnost prenovitve.

Takega hotenja pa gotovo ni kazalo predvojno uradno katoliško politično in javno gibanje, ki je nosilo oznako SLS ali JRZ. Nismo advokati »Delavske pravice« in »Dejanja« ter ju tudi nimamo pri roki, da bi presodili, če sta nisali obe publikaciji tisto, kar jima Katoliški glas očita, toda kdor le kritiziral Dolfussa ali nemške katoličane zaradi njihove politike ali izražal dvome in kritike na račun uradnega vodstva katoliškega političnega gibanja v Sloveniji, zaradi tega ni bil nujno slab katoličan, ker bi moral razloagati s pošteno porcijo fantazije in tudi nesramnosti, kdor bi upal trditi, da se je Cerkev kot taka iden-

tificirala s politiko Franza von Papena ali prelata Kaasa (voditelja Zentrums, ki je pripravil Zentrums poslance, da so na odločilni seji nemškega Reichstaga glasovali za diktatorska pooblastila Hitlerju, v zameno za njegovo obljubo, da bo upošteval razne pravice nemških katoličanov), ali s politiko Dolfussa in predvojnih politikov JRZ v Sloveniji. Res so se sklicevali na katolištvo in na Cerkev, toda Cerkev ni obsodila tistih katoličanov, ki so izražali dvome v modrost njihove politike in jih kritizirali. Cerkev se ni spuščala v strankarske razprtije. Prepustila je katoličanom, da jih sami rešijo, v kolikor je šlo za politične in socialne probleme.

Da uradno vodstvo slovenske katoliške politike pred vojno v Sloveniji ni ubiralo najbolj pametnih poti, so dovolj jasno pokazale posledice in zato se nam zdijo danes določene kritike iz tistega časa na njegov račun bolj upravičene kakor kdaj koli. Izdelanega ni imelo niti svojega narodnega programa niti strankarskega programa. O kakih strankinih kongresih nismo nikoli slišali niti o kakih strankinih zborovanjih in javnih debatah, kjer bi bilo prišlo do odprtega in poštenega dialoga med različnimi strujami in mnenji. Čeletna katoliška stranka se je tako vedno bolj pogrezala v oportunizem in brezciljno taktiziranje, v kolikor ji ni bil cilj samo udeležba pri oblasti. Ta oportunizem je odbijal mladino, ki je čutila idealistično in je težila po uveljavljanju in politični ter socialni akciji ter ni našla v stranki terena za svoja reformna hotenja. Fako je uhajala na levo.

Vodstvo slovenskega političnega katoliškega gibanja je tako izgubljalo stik s slovensko stvarnostjo, omalovaževalo je pereče slovenske probleme in se vedno bolj odtujevalo kmečkim in delavskim množicam. Avtor članka se sklicuje na dr. J. Ev. Kreka. Toda kakšna razlika je bila med Krekovim delom, njegovo tako globoko ljudsko miselnostjo ter med delom in miselnostjo tistih, ki bi bili morali po svojih funkcijah nadaljevati njegovo dediščino, pa so jo napravili. Zanje slovenski narod še ni bil in nikoli ne bi postal zrel za demokracijo, zato so se šli z njo slepe miši. Ko so Hrvatje postavili svojo zahtevo po avtonomiji in jo tudi dosegli, je ostalo vodstvo slovenske katoliške stranke tiho. Po njegovem za Slovence še ni nastopil čas za avtonomijo. In posledica je bila ta, da se je slovenski narod znašel v vojni politično nepripravljen in brez zaupanja v vodstvo večinske (katoliške) politične skupine, brez prave demokratične vizije pred seboj (za katero baje ni bil zrel). Temu se danes pač ne moremo čuditi in krivdo za to moramo iskati slovenski katoličani pri sebi, v svoji zgrešeni predvojni politiki in oportunizmu, ne pa v slovenskem ljudstvu. Nemogoče je namreč, da bi se bili Slovenci v nekaj mesecih ali letih spremenili v komuniste. Na dogodke je pač ljudstvo spontano reagiralo tako, kakor bi bilo moralo reagirati tudi vodstvo kat. političnega gibanja, že zato, ker je bilo najmočnejše v Sloveniji. To je, ona bi bilo moralo začeti in voditi odporniško gibanje, ne pa da je še naprej taktiziralo in se spustilo celo v bolj ali manj odkrito kolaboriranje. Ni čudno, če so komunisti izkoristili te napake in sami storili tisto, česar ono ni storilo, ter izkoristili spontani odpor ljudstva za svoje revolucionarne cilje, kar pač ni bilo težko.

Dobro namazan stroj

Avtor napada v Katoliškem glasu se sklicuje na cvetoče katoliške organizacije pred vojno kot dokaz, da s svojo kritiko nimamo prav. Nikoli nismo zanikali, da slovenski katoličani pred vojno niso bili dobro organizirani. Toda same organizacije, pa naj so bile še tako aktivne, niso bile dovolj, če pred njimi ni bilo pravega cilja in če niso odgovarjale tudi duhovnemu, idejnemu bogastvu v katoliški javnosti. Bile so dobro namazan stroj, ki pa je tekel na prazno. Ni bilo dovolj študirati in citirati papeže okrožnice. Važno bi bilo, da bi jih bili skušali spremeniti v stvarnost, z delom in bojem za take razmere, v katerih bi bilo to mogoče, in to bi bilo mogoče samo v demokratičnih razmerah in v avtonomni Sloveniji, v kateri bi bila lahko slovenska katoliška demokratična javnost odločala o tem, v kakem duhu bodo sestavljeni zakoni, s katerimi se bo vladal slovenski narod, ne pa beograjska diktatura ali vladajoča nedemokratična klika.

(Nadaljevanje na 8. strani)

GOSPODARSTVO

Zatiranje goveje jetike

Goveja jetika je v nekaterih državah in živinorejskih okoliših zelo razširjena bolezen. Po njej povzročena škoda je znatna, ker manjša proizvodno silo obolelih živali. Goveja jetika se lahko prenese tudi na človeka, največ s pitjem neprevretega mleka obolelih živali, kar je posebno nevarno za otroke.

V prejšnjih časih so ugotovili jetiko največkrat šele pri zakolu, ko so našli v notranjosti živali na raznih mestih posebne izrastke, neke novotvorbe. Danes ugotovijo govejo jetiko s tuberkulinom, katerega vcepijo — vbrizgnemo v živalsko telo. Pri jetičnih živalih ima to sredstvo tipičen učinek: toplota živali se zviša, okoli oči se pojavi gnojenje. Pri zdravih živalih, ki nimajo jetike, ni teh pojavov.

Na tak način lahko kmalu ugotovijo vse jetične živali v hlevu. Kam z njimi? Ali naj jih zdravimo? Ne učinkujejo nobena zdravila! Zato pa je edino sredstvo, da jih čimprej izločimo iz hleva, iz črede. Seveda bi bilo najbolj enostavno, če bi mogli bolne živali takoj nadomestiti z zdravimi. A v nekaterih živinorejskih okoliših je bolnih tudi polovica in več živali, katerih na noben način ni mogoče takoj zamenjati z zdravimi. Kam bi šli po zdrave in kdo bi plačal stroške? Zato pa ni drugega izhoda, kot da

Cena umetnih gnojil

V Italiji imamo dve skupini tvornic za umetna gnojila. Večina je last tvrdk A.P.E., Caffaro, Edison, Montecatini, Rumianca, Sincat in Vego. Te tvrdke so ustanovile posebno družbo »SEIFA«, ki organizira prodajo po posameznih pokrajinah. Ta družba je cena umetnih gnojil zvišala za toliko, kot je bila cena znižana z ukrepom medministrske komisije za cene, ukrep potem ukinjen od ustavnega sodišča. V drugi skupini so družbe ANIC, ERTNI in SIR, ki so državne ali poldržavne. Te do sedaj niso zvišale cen. Trenutno so nekatera gnojila, ki jih izdelujeta obe skupini in so torej enakovredna, za 300 in več lir dražja pri SEIFA kot pri družbah, ki so popolnoma ali delno v lasti države.

Seveda ne bodo dolgo trajale te razmere, kar naj kmetovanci upoštevajo in krijejo svoje bližnje potrebe predvsem v solitrih (nitrati) in žveplenokislem amoniaku (solfato ammonico). To so dušičnata gnojila in so pri ANIC mnogo cenejša.

OIDIJ SE ŠIRI

Velika soparica zadnjih dni je povzročila, da se je oidij zelo razširil in da je počrnelo in razpokalo zelo mnogo jagod posebno na sorti malvazija. Proti temu oidiju lahko nastopimo samo s karathane, ker druga sredstva trenutno ne koristijo. S 100 grami karathane pripravimo 80 litrov škropiva, s katerim moramo škropiti v grozdje. Lahko primešamo karathane tudi med škropivo asporja ali drugega škropiva proti peronospori.

se jetične živali izločajo polagoma, a po izdelanem načrtu. Izločanje pa pomeni zakol in pri tem nastanejo občutne izgube, katere nekateri živinorejci lahko krijejo, a večina — in vsi so revnejši — tega ne zmorejo. Zato je razumljivo, da mora skupnost, to je oblast podpreti s podporo vse tiste, ki izločijo jetične živali. To delovanje pa mora biti organizirano in zato mora oblast izdati ustrezne zakonske ukrepe.

V vseh državah, kjer resno zatirajo govejo jetiko, so izdane zakonite smernice. V Belgiji so bili izdani predpisi (»Moniteur Officiel« z dne 28. 5. 1963), ki v glavnem pravijo: Vse s tuberkulinom ugotovljene jetične živali morajo biti zaznamovane na ušesih in osamljene (izolirane) v posebnem prostoru za ves čas do odpreme v klavnico. Nagrada za zakol znaša 15% vrednosti izločene živali, a največ 2.000 Fb (frank belgijski je 12,46 lir). Nagrada se lahko zviša do 35% vrednosti ali največ do 5.000 Fb, če je v dotičnem hlevu ali čredi bilo s tuberkulinom ugotovljenih več jetičnih živali in jih vse istočasno zakoljejo.

Podobne smernice za zatiranje goveje jetike so tudi v drugih državah. V nekaterih so govejo jetiko že izločili. V Italiji še ni bil izdan v tem oziru noben splošni zakon, pač pa so take vpeljale avtonomne pokrajine, kot Dolina Aoste. V mnogih pokrajinah severne Italije so živinorejske organizacije same začele akcije za ozdravljenje živine. V naših krajih bo gotovo eden prvih sklepov prihodnje avtonomne pokrajine ravno zakon za zdravljenje goveje živine z določenim prispevkom za zaklane živali.

„Naočniki za kokoši“

Danes ne vemo, v kateri glavi se je porodila misel, da bi kokošim nadevali naočnike, a vsa zadevo je podrobno proučila ameriška družba »Wetersin-Incubator Company«. Ta je ugotovila, da se s tem navadnim predmetom, postavljenim na kljun perutnine, znatno zboljša reja in poveča donosnost živali. Statistični podatki navedene ameriške perutninske farme pravijo, da jata kokoši z naočniki znese 30% več jajc kot enaka jata v istih razmerah, a brez naočnikov. Nadalje trdi statistika, da so jajca, ki jih daje perutnina z naočniki, bolj debela in za 9,7% težja ter za 19% rodovitnejša, tako da je med njimi znatno manj klopotev. Kar se tiče smrtnih primerov zaradi kanibalizma — da se kokoši pikajo, izpulijo in pojedjo perje in marsikatero kokoš tudi ubijejo — pravijo statistike »Wetersin-Incubator Company«, da jih sploh ni. Kokoš z naočniki namreč ne vidi drugih in zato ne more biti razdražena, marveč je ves dan mirna, mirno uživa krmo, se redi in nese jajca.

Ameriški znanstvenik Boyd A. Wivori, ki je strokovnjak za živinorejo in še posebej za perutninarstvo, je izjavil na zadnjem kongresu v Sidneyu: »Naočniki iz plastike podvojijo čisti dohodek perutninarske farme«.

Torej ni časnikarska raca trditev, da je koristno nadeti kokošim naočnike, s čimer preprečimo v kurnikih piko ali kanibalizem in imamo še druge koristi, in sicer: mena ne nastopi tako hitro, v kurniku je večji mir, ne vidi se več golih in krvavečih kokoši, nesnost je večja in rednejša, s krmo se manj trati, ni več ubitih in izkljuvanih jajc.

Poskusi, ali je vse to res, potem pa se po spoznanju ravnaj.

Jabolka lanske letine

Sedaj konec julija je v razprodajalnicah sadja še vse polno jabolk lanske obilne letine. Statistika pravi, da je lanski pridelek jabolk v Italiji dosegel 21 milijonov stotov ali nad 200% več kot pred desetletjem, ko je znašal okoli 6 milijonov stotov. Ali se bo pridelek še dvigal? Na to vprašanje se lahko odgovori z odločnim »da«, ker je predvsem v Emiliji, s pokrajino Ferrara na čelu, še mnogo tisoč hektarov sklenjenih nasadov jablan, ki še niso začele roditi. Že za bližnji dve leti pričakujejo silen porast pridelka. Pričakujejo pa tudi silen porast pridelka breskev in hrušk. Sadjarski gospodarstveniki pravijo, da pri najboljši volji in po skrbnem razmotrivanju ter podrobni presoji tržnih možnosti ne morejo misliti drugače, kot da bo leta 1965 ostalo v Italiji neprodanih vsaj 20 milijonov stotov jabolk, breskev in hrušk.

In kljub temu še silijo sadjarstvo v Emiliji in sosednih pokrajinah? Zakaj? Ali hočejo daleč preseči pridelek vseh sadjarskih okolišev v Italiji — predvsem v Južnem Tirolu — kjer sadjarstva ni mogoče mehanizirati? Je res, da v Emiliji in soseščini ni sadje ravno najbolj okusno in se niti

od daleč ne more meriti z našim briškim, beneško-slovenskim ali južnotirolskim, je pa zato enakomerno razvito in lepo za oči. In je mnogo cenejše, ker dovoljujejo nasadi uporabo strojev ne samo za škropljenje in obdelovanje, marveč tudi za obiranje: poseben voz se premika med dvema vrstama dreves in obirači obirajo istočasno obe vrsti. Obirajo pa od tal in bi lahko obirali tudi v višini 5,70 m, če bi bilo potrebno, a tako visokih dreves ni v dotičnih sklenjenih nasadih. Današnji svet — ki izravnava tudi okus — bo segel po tem sadju in se ne bo mnogo brigal za okus.

Na to in na mnogo drugega spominjo lanska jabolka, ki se jih vidi danes v izložbenih oknih s sadjem. Ta jabolka so raznih sort, a največ jih pripada družini Stark — Delicious. Visoko se je že razvila zmrzovalna in hladilna industrija, da ti po 9-10 mesecih more servirati še dobra jabolka. Pri kakšni toploti so jih hranili, pri koliki zračni vlagi itd.? Vsa ta vprašanja so najbrž precej dobro rešena.

Eno pa je gotovo: Pri nas ne kaže urejati večjih sklenjenih nasadov jablan, ki naj dajo sadje za prodajo.

Zaveštna zmešnjava in ne samo zmešani pojmi

(Nadaljevanje s 6. strani)

Videti je, da člankar v Katoliškem glasu vsega tega niti zdaleč ni pripravljen priznati, saj trdi, da se »slovenski katoličani in katoliški inteligenti, ki smo delali pred vojno in delamo še danes, ... nimamo ničesar sramovati. Če smo storili kako napako, smo jo priznali in skušali popraviti...«. Toda do danes nisimo nikjer brali še nikakega priznanja, da so storili kako politično ali drugo napako. To pomeni, ali da so ostali zakrknjeni in jih nočejo priznati, četudi so njihove posledice danes tako očitne, ali pa da jih sploh niso sposobni spoznati. Težko je reči, kaj je bolj žalostno in škodljivo. Še vedno imajo n. pr. popolnoma negativno stališče do odporiškega gibanja v Sloveniji in zmerjajo tiste katoličane, ki so se ravnali po svoji vesti in se vključili vanj, ker so videli v nacizmu in fašizmu trenutno najhujše in najnevarnejše zlo. V resnici so storili ti katoličani tisto, kar bi bila morala storiti vsa slovenska JRZ, pa bi danes verjetno v Sloveniji ne bilo komunizma. Nerazumljivo nam je, zakaj bi ravno slovenski katoliški demokratični ljudje ne bili imeli pravice, da sodelujejo v Rezistenci, tako kot so sodelovali v njej italijanski, francoski, nemški, avstrijski, poljski in nizozemski katoličani? Na desetisoče katoličanov in celo duhovnikov iz vse Evrope je žrtvovalo svoja življenja na moriščih in v koncentracijskih taboriščih v boju za svobodo svojega naroda in za demokracijo. Med njimi so bili tudi slovenski katoličani in celo duhovniki! Bratovsko so delili usodo in zadnji košček kruha s katoličani drugih narodov. V čem je bila njihova žrtev obsojanja vredna, medtem ko so žrte katoličanov drugih narodov vir ponosa in duhovnega prerojenja za katoliška gibanja v njihovih domovinah? Prav Rezistenca je ustvarila novo vitalnost in nove cilje katoliškim političnim gibanjem v Evropi ter jih marsikje privedla na oblast, kot n. pr. v Italiji. Giovanni Gronchi se sklicuje v svoji knjigi »Una politica sociale« (per la storia della Democrazia Cristiana, Il Mulino, 1962), prav na »glavno in bolečo preizkušnjo Rezistence« kot k viru navdiha za krščansko demokracijo, in

predsednik Segni je prav ta teden v svoji poslanici poudarjal pomen odporiškega gibanja. Kaj torej brani nekaterim slovenskim katoličanom, da bi priznali njegov veliki pozitivni pomen in svojo zmožnost, da se niso kolektivno vključili vanj? Mislimo, da samo zakrknjeno vztrajanje v idejnih in političnih zmotah. In te znote so krive, kot smo tudi zapisali, za današnjo idejno in politično sterilnost slovenskega katoličanstva.

Svojo sterilno totalitarno mentaliteto in svoje vztrajanje v zmotah razodeva avtor napada v Katoliškem glasu najbolj očitno v tistem svojem odstavku, kjer piše: »Pred vojno sta obstajali v Sloveniji na vseh področjih udeleževanja katoličanov politično samo dve sili: premočrtni in idejno jasni katoličani ter marksisti, komunisti in njihovi sopoltniki iz katoliških vrst.« V tej trditvi je predvsem veliko nejasnosti in netočnosti. Če misli avtor na slovensko predvojno politično torišče sploh, potem se na njem niso udeleževali samo katoličani, komunisti in njihovi sopoltniki, ampak tudi še razne druge skupine, n. pr. liberaci (JNS), ki so bili precej let celo vladna skupina — da ne omenjamo n. pr. socialistov, mačkovcev, pučjevcev, žerjavovcev itd. Če pa misli samo katoliški tabor, zakaj potem omenja marksiste in komuniste? V debati si želimo nasprotnike jasnih idej in jasnega, konkretnega izražanja. Dovolj pa je razvidno iz navedenega citata, da se avtor kljub vsemu razvoju zadnjih dveh desetletij še vedno oprijemlje predstave, da sta obstajala in da obstojata v okviru slovenstva samo dva tabora »naša«, ki obsega menda samo ljudi, katere označuje dr. K. M. za »premočrtno in idejno jasne katoličane«, ter »nasprotni tabor«, ki obsega menda vse druge, v divji pomešanosti. Toda opozoriti ga moramo, da je ta predstava »dveh taborov« čisto totalitaristična, ki bi delala čast vsakemu nacistu, in da v nobeni encikliki, na katere se dr. K. M. tako vneto sklicuje, ta dva tabora nista omenjena, pa tudi o »premočrtnih in idejno jasnih katoličanih« v njih ni govora. Poznajo samo dobre, globokoverne ali versko šibke in onahajajoče katoličane. Kar pa zadeva pravico pripadnikov katoliških strank, da so lahko različnega mnenja gle-

de konkretnih političnih problemov, naj si ponovno pazljivo prebere enciklike papeža Janeza XXIII.; tu pa mu bočemo citirati le naslednji začetni odstavek iz že omenjene knjige Giovannijsa Gronchija (str. 3): »večkrat je slišati, da je Krščanska demokracija »zaveštna tendence«, pri čemer mislijo zapletenost njene sestave, ki obsega razne plasti in skupine družbenega življenja naše države... Toda za tistega, ki noče površno in pristransko soditi Krščanske demokracije, ona ni amorfna in zmedena masa heterogenih elementov, ki jih drži skupaj samo trenutni interes. Krščanska demokracija je zapletena politična organizacija, v kateri so zaradi samega njenega značaja, ki je značaj »gibanja«, medtem ko ima hkrati obsežnost množične stranke, naravne in neizogibne razlike v pojmovanju in interpretaciji raznih problemov...«. Malo naprej naglašava Gronchi, da stranka ne more apelirati na vse katoličane; ampak na tiste med njimi, ki globlje čutijo najnost določenih problemov. »Če bi tudi danes ne ostali zvesti tej osnovni ideji, bi se izgubilo vsako dejansko razlikovanje med političnim gibanjem in katoliško akcijo, ali pa bi eno postalo politični privesek druge«, pravi. In na strani 19. svoje knjige govori Gronchi o tem, da morajo ostati vodstveni organi katoliške stranke (kršč. demokracije) v najširšem in kar najbolj stalnem stiku z maso vpisanih strankinih članov in z vsem javnim mnenjem; da se morajo pred vsakimi važnimi odločitvami obširno posvetovati, pri katerih morajo vsi imeti možnost, da svobodno izrazijo svojo misel; in da vodstva ne le da ne smejo ovirati, ampak še mnogo manj dušiti odkrite in odprte diskusije, ampak jih vzpodbujati, ker so te edino sredstvo, s katerim je mogoče priti do zavestnih in sprejetih odločitev.«

Če velja to za italijanske katoličane, zakaj bi morala veljati čisto drugačna merila za slovenske katoličane, ki niti nimamo take svoje enotne stranke?

Ta naš odgovor je izpadel precej dolg, ravno zato, ker se nam zdi, da je že čas, da se tudi med slovenskimi katoličani začne jasna, odkrita in poštena polemika, ki nas lahko pripelje iz današnje idejne in politične sterilnosti ter ustvari moralne pogoje za nastanek novega katoliškega slovenskega političnega gibanja.

V vrtincu

B. K.

Na bradi je ostalo še nekaj, toda črnih kocin.

Dvoje srepnih oči se je bliskalo v Sama. Nikoli še ni čutil na sebi tako ostrega pogleda kot tedaj. Še preden se je prav zavedel, je dvoje železnih rok stisnilo Sama za vrat. Nadzornik in dva policista sta se morala pošteno truditi, da sta zločinca odtrgala od Sama. Ta pa je dolgo in globoko dihal, preden je prišel k sebi. Ves obraz je imel sinje podplut. »Uklenite ga,« je hropel, »brž ga zgrabite! On je Delagoa!«

Ves ostali del noči sta Samo in komisar Leger porabila za zasliševanje jetnikov. Za spanje ni bilo več časa.

Med aretiranci je bil tudi izvoznikar Brandt z Dunaja, ki se je tam še o pravem času izognil policiji. Od njega je Samo zvedel, da se je Skrinjar obesil v celici.

Ta novica je Sama še posebej pretresla. Zdaj mu je pot do Divne odprta. Nje pa zdaj ni več... Zavzdihnil je ob tej misli.

Njegova naloga je bila dokončana. Še nekaj ga je vznemirjalo. Komi! Iz zasliševanja je dognal, da so tudi njega pričakovali v Rabatu. Kot vse kaže, pa ni prišel na posvet. Morda so ga zgrabili že v Ankari?

Samo je ukazal preko brezžične zveze pozvedeti na policiji v Ankari. Prišel je od-

ložen odgovor. Komiju so bili že za petami, a ga niso prijeli. Pač pa je padel v mrežo Omar in še nekateri drugi prekupčevavci z mamili. Samo je pokašljajal. Komi je torej utekel. Nič čudnega torej ne bo, če se bo pojavil tukaj. »V tem slučaju,« se je Samo obrnil h komisarju, »ga moramo zgrabiti, prej kot pride v mesto.«

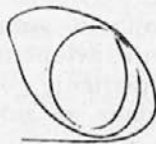
Samo je pokazal nadzorniku fotografijo: »Ta je. Poskrbite, da se slika takoj razmnoži, da jo dobi vsak policijski komisar. Postavijo naj se takoj na prezo pri postaji, v pristanišču in na letališču. Povsod naj pazijo, če bo morda dopotoval. Vedno pa po dva skupaj, gospod komisar, kajti možakar nosi vedno pištolo s seboj. V vsaki nevarnosti jo zna prav dobro uporabljati.«

»O tem sem pa prepričan. Vse bomo uredili kot ste naročili. — Pa vi, gospod doktor, ali nameravate odpotovati v domovino?«

»Vsekakor! Prej se pa moram še tód okoli nekoliko ogledati.«

»Saj si morate vendar tudi rano zaceliti.«

Samo se je posmejal. »To je še najmanj. Ta se bo zacelila sama, brez mojega posebnega prizadevanja. Kot vidite, me niti ne ovira več pri hoji. — Ne, predvsem moram ostati še tukaj, ker ni izključeno, da se bo v prihodnjih dneh pojavil tukaj tudi

42.

Komi. Tega bi pa jaz zelo rad pozdravil osebno!«

Šele ob osmih zjutraj se je Samo vrnil v hotel. Spal je dopoldan. Nato si je privoščil imenitno kosilo. Jedel je z velikim tekotom; kot človek, ki je sijajno rešil težko nalogo.

Obhajal ga je čut veselja, obenem pa se ga je polotevala tudi velika tesnoba osamelosti. Spomnil se je na Divno, ki je že — mrtva. Čudno, od nje mu je spomin poletel k Maji, s katero je v Ankari tako odbijajoče ravnal. Zdaj si je to očital, čeprav ni takrat imel podobnega namena. Skoro nehote in zaradi Divne se je tako obnašal.

Mična, mlada koleginja mu je stopila pred oči. Se nista mar že prav dobro razumela? Spomnil se je svoje nemarnosti. Obljubil je bil, da ji bo pisal. Besede pa ni držal. Sklenil je, da bo še danes izpolnil obljubo in morda bo vse še dobro.

Po jedi se je dvignil in je odšel v hotelsko vežo. Vprašal je vratarja za vozni red letal. Zvedel je, da bo prvo odletelo ob štirih popoldne proti Rimu. Naročil si je izvožčka in se je odpeljal na letališče.

Ogledoval se je, kje so uradniki nadzornika Legerja, ki bi morali priti na letališče. Čez nekaj trenutkov so se mu že predstavili. Do pristanka letala se je z njimi razgovarjal na ploščadi restavracije.

Točno do minute je letalo pristalo. Ko so uslužbenci spustili stopnice, je Samo pristopil bliže in si je natanko ogledoval vse

(Nadaljevanje na 9. strani)

ŠPORTNI PREGLED

Lahka atletika je v juliju dosegla svoj vrhunec

Prodorna zmaga Sovjetske zveze

V soboto in v nedeljo so se v Moskvi zbrali najboljši lahkoatletiki Sovjetske zveze in Združenih držav Amerike. Tekme so bile zelo zanimive in proti vsakemu pričakovanju so se domačini tako dobro izkazali, da so v moških disciplinah klonili samo s petimi točkami razlike (114-119). Če so Amerikanci dosegli 12 zmag, so Rusi bili kar 10-krat uspešni. ZDA so se izkazale v 200, 1500 in 400 m ovire, v skoku s palico, metu diska in krogle, v štafeti 4x400 m, Sovjetska zveza pa v 5.000, 10.000 m, 3.000 m ovire, 10 km hoja, troskoku, deseteroboju in štafeti 4x100 m.

Najboljši izid tekmovanja je bil skok v višino Rusa Brumela, ki je postavil nov svetovni višek (2,28 m). Odlikovali so se tudi Mihajlov (110 m ovire), Lusiš (kopje) in Silvester (disk). Nihče ni pričakoval, da bodo tekmovalci Sovjetske zveze tako dobro pripravljene za ta dvoboj ter da bo Ozolin dosegel v teku na 100 m drugo mesto, da bo Archipciuk drugi na 400 m, da bo Mihajlov zmagal v teku na 110 m ovire ter da bodo Rusi zmagali v štafeti 4x100 m.

Odlične so bile tudi Rusinje, saj se je dvoboj SZ-ZDA zaključil v korist Sovjetske zveze z izidom 75-28! Le v 100 m in v skoku v višino sta tekmovalki ZDA dosegli drugo mesto, drugače so bile vedno tretje in četrte.

Skupen izid lahkoatletičnega tekmovanja je pokazal, da bodo tekmovalci Sovjetske zveze prav kmalu prišli v vodstvo tudi med moškimi. Končni rezultat: Sovjetska zveza 139 točk, ZDA 147 točk.

Prejšnji teden so se v Enschedu zbrali najboljši predstavniki šestih držav: Nemčija, Francija, Italija, Belgija, Svica in Nizozemska. Glavna kandidata za končno zmago sta bila Nemčija in Francija. Nemčija je doslej zmagala v vseh tekmovanjih: leta 1957 v Bruslju (Nemčija 130, Francija 97), leta 1959 v Duisburgu (Nemčija 134, Italija 112) ter leta 1961 v Parizu (Nemčija 124,5 in Francija 117), medtem ko so Francozi bili dvakrat drugi in enkrat tretji, Italijani enkrat drugi ter dvakrat tretji, Belgijci vedno četrta, Svicarji vedno peti in Nizozemci vedno šesti.

Tudi letos je Nemčija dokazala, da je v lahki atletiki najboljša država v Evropi za Sovjetsko zvezo (le Poljska lahko ogrca drugo mesto Nemčiji).

Le Francozi so se skušali protiviti odličnim Nemcem. Italijani so zelo razočarali, medtem ko so presenetili Nizozemci, ki so se uvrstili na četrto mesto. Končna lestvica lahkoatletičnega dvoboja je naslednja: 1. Nemčija 146, 2. Francija 123, 3. Italija 95, 4. Nizozemska 66, 5. Belgija 63 in 6. Svica 60 točk. Strokovnjaki pa so predvidevali naslednjo lestvico: 1. Nemčija 133, 2. Francija 124, 3. Italija 111, 4., 5. Belgija in Svica 67 in 6. Nizozemska 47 točk.

Tudi Tržačani so imeli lepo priliko prisostvovati zanimivim lahkoatletičnim dvobojem, saj so v našem mestu bila na sporedu tekmovanja za državno prvenstvo. Tekmovalci so dosegli precej dobrih izidov, od katerih moramo omeniti naslednje nove italijanske viške: Bianchi 1'48"7 v teku na 800 m, Bertoni 11"0 v teku na 80 m ovire (ženske) ter Vettorazzi 6,08 m v skoku v daljino (ženske).

Poleg Brumelovega viška so tekmovalci letos porušili še druge svetovne rekorde. Shinnick je skočil v daljino 8,33 m, Stenberg v višino s palico 5,80 in Oerter je zalučal disk 62,62 m daleč. Padlo je še nekaj viškov angleških mer (200 y, 440 y, 2 milj, 15 milj, 30.000 m). Tudi v ženskih disciplinah so tekmovalke porušile tri viške: Ozolina je vrgla kopje 59,78 m daleč, Tamara Pres je zalučala disk 59,29 m ter Cuthbertova (Avstralija) je tekla 440 y v času 53"3. Pri moških so vsi rekorderji Amerikanci, pri ženskah pa Rusinje.

Ogledimo si premoč raznih držav v raznih lahkoatletičnih panogah. V tekih so na prvem mestu predstavnik ZDA (282,4), sledijo Sovjetska zveza (64,0), Nemčija (56,2), Poljska (44,3) in Francija (34,9). Tudi v skokih so Amerikanci na prvem mestu (110,5), sledijo: Sovjetska zveza (37,5), Finska (20,0), Avstralija (18,0) in Poljska (14,5). ZDA so na prvem mestu tudi v metih (89,0), sledijo:

Sovjetska zveza (29), Poljska (24), Maščarska (22) in Češkoslovaška (12). Torej lestvica moških disciplin je naslednja: 1. ZDA 481,9, 2. Sovjetska zveza 130,5, 3. Poljska 82,8, 4. Nemčija 77,2 in 5. Francija 42,9. Iz tega sledi, da Amerikanci prednjačijo v lahki atletiki in to po zaslugi tekačev. Ni drugih držav v Ameriki, ki bi se kosale z ZDA (2. Venecuela 28 točk), in prav tako v Afriki (1. Kenija 8), v Aziji (1. Formoza 14) ali v Avstraliji (24). Evropa je zelo močna v lahki atletiki, močnejša kot kaže lestvica. Sovjetska zveza je seveda

daleč najboljša država, sledita ji enakovredni Poljska in Nemčija, nato prideta Francija in Maščarska.

V ženskih disciplinah prihaja do izraza premoč tekmovalk iz Sovjetske zveze, ki je druga na svetu samo v tekih. V tekih prevladujejo Avstralke (33,5) pred SZ (19), Nemčijo (11,0), Korejo (9) in Kubo (8,5). V metih je na prvem mestu Sovjetska zveza (23,5); sledijo Nemčija (13,5), Maščarska (4), Češkoslovaška (3) in Nova Zelandija (1). V skokih je prva Sovjetska zveza (8), pred Rumunijo in Kitajsko (obe 5 točk) in Veliko Britanijo - Avstralijo (obe 4 točke).

Lestvica ženskih disciplin je naslednja: 1. Sovjetska zveza (50,5), 2. Avstralija (37,5), 3. Nemčija (26,5), 4. Koreja (9) in 5. Kuba (8,5).

Če bi hoteli sešteti obe lestvici (pri moških smo uvrščevali 10 tekmovalcev, pri ženskah pa samo 5) bi imeli naslednjo vrednostno lestvico: 1. ZDA 489,4, 2. SZ 181,0, 3. Nemčija 103,2, 4. Poljska 88,3 in 5. Avstralija 61,5.

V vrtincu

(Nadaljevanje z 8. strani)

potnike. Ugledal je lepo oblečenega gospoda, ki je ves blede v obraz obrnil glavo v stran, ko so se vanj zapičile Samove ostre oči.

Samo ga je takoj spoznal, da je to tisti, katerega išče, čeprav je spremenil svojo zunanost.

Komi je šel, ne da bi se ozrl, med drugimi potniki proti carinarnici. Samo je namignil v bližini stoječim policijskim uradnikom in je Komija glasno poklical.

»Halo, gospod Komi! Trenutek, prosim!« Poklicani se je takoj obrnil. Že s tem je pokazal, da je res on. Ustavil se je in je bliskovito segel v ročno torbo. Sekundo pozneje sta že počila dva strela — Samo je zavpil in se je zgrudil na tla.

Komi se je spet obrnil in je skušal zbežati. Padel pa je naravnost v roke policijskemu komisarju. Prihiteli so še drugi in so ga zvezali. V divjem razburjenju, katero je povzročil ta dogodek, ni nihče opazil, da je pristalo drugo letalo. Bilo je zasebno. Izstopili so neki gospod in dve mladi dami. Prišleci so dospeli prav v trenutku, ko sta se zdravnik in bolniški strežaj trudila okoli Sama. Zadet je bil v desno ramo.

»Moj Bog, kaj se pa tu godi!« je vzkliknil Miguel in se je prerinil do skupine ljudi okrog ranjenca. Samo je pokimal z bo-

lestnim izrazom: »Ah — samo nekaj streljanja je bilo z nekim zločincem. Na žalost nisem bil dovolj uren. Mislil sem na...« nenadoma je umolknil in je s široko odprtimi očmi strmел predse. Oči so se vpičile v — Majo. Ona ga je tudi spoznala in je s krikom planila k njemu.

»Samo,« je zaklicala, »oh, Samo, moj Bog ali ste hudo ranjeni?«

Samo je ves prepaden zajeceljal njeno ime: »Maja!«

»Pomirite se, gospodična,« je prigovarjal zdravnik. »Ni tako hudo. Strel v lopatico. Majhna operacija bo potrebna.«

Miguel je Majo krepko potegnul za laket. S skoraj jeznimi očmi jo je vprašal: »Kdo je ta človek, Maja?«

Medtem so strežniki že dvignili Sama in ga odnesli proti poslopju.

Maja je mirno pojasnila: »Ta gospod je moj stanovski tovariš. Z njim sem že večkrat skupaj delala.«

»Tako? In ti ga kar naravnost imenuješ Samo — in on tebe Maja! Ha, z dečkom bova še obračunala!«

Karmen je potegnula brata nazaj in mu zagrozila: »Miguel — obvladaj se! Ne vidiš, da so ljudje naokoli postali že pozorni?«

(Dalje)

ŽENA IN DOM

VREDNOST GOZDNIH SADEŽEV

Gozd nam nudi posebno v tem letnem času obilo užitnih sadežev, ki imajo veliko vrednost v naši prehrani. Med temi naj omenimo: jagode, borovnice, maline in robidnice.

JAGODE vsebujejo precej vitamina C in A, od rudninskih snovi pa največ kalcija. Bogate so tudi z aromatičnimi snovmi, ki pospešujejo izločanje prebavnih sokov in večajo tako tek. Priporočajo jih zato otrokom in ljudem, ki nimajo apetita. Nudimo jih lahko v naravnih oblikah, zelo okusne in hranilne pa so s smetano. Konserviramo jih lahko v obliki soka, kompota in surove marmelade.

BOROVNICE so bogate na vitaminu A, imajo nekaj vitamina B in vitamin C, od rudnin pa vsebujejo kalcij, kalij in železo. Borovnice imajo veliko zdravilno vrednost, ker vsebujejo tanin v kemični spojini z barvilom, ki učinkuje šele v črevesju, kjer postane topljiv. Priporočljive so zato

borovnice v prehrani žleodčnih in črevesnih bolezni. Iz listov borovnic lahko napravimo odlične čaj, priporočljiv sladkorno bolnim. Borovnice lahko jemo sveže, z njimi pa lahko napravimo poleg tega razne kompote, sladice, omlete, zavitke in pudinge. Tudi okusno osvežilno pijačo lahko pripravimo z njimi.

MALINE so zelo aromatične in bogate predvsem z vitaminom C, kalijem in kalcijem. Že dolga leta delajo iz njih sirup, ker se v njih vitamin C dolgo časa obdrži. Sveže maline so zelo okusne s sladkorjem in smetano. Z njimi lahko pripravimo okusno marmelado. Njihov sok uspešno konserviramo s citronsko kislino.

ROBIDNICE so bogate z vitaminom A in C ter rudninami: kalcijem, magnezijem in fosforom. Dobro so za izdelavo sokov, vendar morajo biti zrele, da imajo prijeten aromatičen vonj. Njihov sok ublaži kašelj in hripavost. Liste robidnic, ki vsebujejo tanin, uporabljajo tudi za pripravo čajev.

249. Mavgli se je vrgel na tla in si pokril obraz z rokami. »Zakaj me niso raztrgali rdeči psi?« je zastokal. Balu je počasi dejal: »Prav je imel Akela, ko je pred smrtjo povedal, da bo Mavgli izgnal Mavglitja nazaj k človeškemu krdelu. Tudi jaz pravim tako.« Kaja se je zganila: »Človek se napesled vrne k človeštvu, četudi ga džungla ne izganja!«

248. In ko je Mavgli s težkim srcem prišel na kraj, kjer je bil nekoč sprejet v krdelo, je našel tam samo svoje štiri brate volkove, Baluja, ki je od starosti že skoraj oslepel, in veliko Kajo, ki se je zvilila okrog praznega Akelovega sedeža. »To rešje se bo tule končal tvoj sled, človeček?« je žalostno nagovorila prijateljca.

247. V vsakem drugem letnem času bi se ob novici, da Mavgli zapuška džunglo, zbrala na Skali sveta vsa džungla z naježenimi tilniki. Zdaj pa so vsi gozdni prebivalci prepevali, plesali in se borili. Komaj so se zmenili za novico, ki jim jo je sporočal Sivi brat. »Ej, mar je zato čas nove govoriče manj lep?« so mu odgovarjali.

252. Balu je modroval: »Saj se ne poslavljaj od nas kot človeški mladič, ki so ga sprejeli v sijo nijsko krdelo. Odhajaj kot gospodar džungle, ki menja svoj sled. Kdo sme povpraševati človeka po njegovih poteh? Daleč je že čas, ko te je Baghira odkupil z bikorn in volkovi, ki so sprejeli odkupnino, so z Akelo vred že zdavnaj mrtvi.«

251. »O, bratje moji!« je zaklicala Mavgli in ihtel razpel roke. »Nikoli nisem hotel oditi od tod, toda zdaj me nekaj vleče za obe nogi. Kako naj vas zapustim?« »Kar miren bodi bratec!« ga je tolažil Balu. »Če smo pojedli med, pustimo prazno satovje.« »Če smo se olevili.« je pristavila Kaja, »ne mararno zlesti nazaj v staro kožo.«

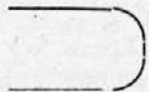

250. Stari medved se je približal mladeniču: »Uči sem te zakona džungle in zato je moja dolžnost, da ti povem še zadnji zakon: Mavgli, pojdi svojo pot! Napravi si brlog s svojo krvjo, s svojim narodom. Toda, če boš kdaj potreboval naše pomoči, se spomni, gospodar džungle, da ti bo poslušna vsa džungla, kadar jo pokličеш!«

Za
naše
najmlajše

43

COZ-T-Y COTY-KTCT OT
ANDZUHK
RŠE: MIKI
MUSTER